

Samenwerking in de (afval)-waterketen geen gelopen weg

De samenwerking in de waterketen in Gelderland heeft de burger in deze provincie de afgelopen tien jaar ongeveer 70 miljoen euro opgeleverd. Die conclusie trok gedeputeerde Harry Keerweer op 17 februari tijdens een symposium in Arnhem waarop een einde kwam aan het project Toekomst Waterketen Gelderland. Gemeenten en waterschappen in deze provincie moeten nu het streven naar samenwerking overnemen. In de wandelgangen klonken echter ook andere conclusies.

Bijna 200 mensen bezochten het symposium. Het gros van hen maakte deel uit van de stuurgroep en projectgroep Toekomst Waterketen Gelderland én de waterschappen Rivierland, Rijn en IJssel, Vallei & Eem en de gemeenten in Gelderland. Namens de drinkwatersector waren in feite alleen Vitens en één vertegenwoordiger van Vewin aanwezig.

Het betreft dan ook een streven naar samenwerking tussen met name de waterschappen en de gemeenten. Het drinkwaterbedrijf speelt daarin nauwelijks een rol. De gemeenten en waterschappen staan voor flinke wateropgaven. Het oppervlaktewater moet schoner (Kaderrichtlijn Water), de prestaties van de zuiveringsinstallaties moeten omhoog en het aantal riooloverstorten moet nog verder dalen. Rioolstelsels en de watersystemen in gemeenten en daarbuiten moeten steeds

grotere hoeveelheden regenwater in korte tijd verwerken óf het regenwater moet afgekoppeld worden.

Bovendien wil het kabinet ook op het waterbeheer bezuinigen. In totaal gaat het om 380 miljoen euro per jaar. Let wel: deze bezuiniging speelt pas vanaf 2020. De gemeenten en de waterschappen (VNG en Unie van Waterschappen) hebben hier vorig jaar mee ingestemd. De bezuiniging valt eigenlijk alleen te halen als een aantal waterzaken gezamenlijk opgepakt gaat worden. 'Doelmatiger waterbeheer' heet dat. De kosten voor de burger - vooral de zuiveringsheffing en rioolheffing - zouden anders ook flink kunnen gaan stijgen.

Nog een ander punt dat meespeelt in de discussie, is het afnemen van de hoeveelheid kennis en ervaring binnen gemeenten. Met het wegvallen van veel oudere werknemers nu en in de nabije toekomst valt behalve een

werkkracht ook veel kennis weg, die niet geheel opgevuld wordt door nieuwe werknemers. Door de aanwezige kennis op een breder vlak te gebruiken, wordt die kennisleemte enigszins gecompenseerd.

Pionier

Tien jaar geleden, in 2000, zagen enkele vertegenwoordigers van de gemeenten en waterschappen in Gelderland, Vitens en de provincie de bui al hangen en begonnen het project Toekomst Waterketen Gelderland. Nu tien jaar later moest dagvoorzitter Elisabeth Tuijnman (burgemeester van Overbetuwe) nog steeds herhaaldelijk aandringen op vertrouwen in elkaar.

Feit is dat de mensen achter Toekomst Waterketen Gelderland (Peter Salverda en Wim Burgering) al in 2002 een onderzoek lieten verrichten naar het functioneren van gemeenten en waterschappen op het gebied van afvalwaterzuivering en riolering. Daaruit bleek dat soms onnodig veel geld

uitgegeven wordt omdat iedere gemeente op eigen wijze de waterzaken aanpakte. Voorgesteld werd het beheer en onderhoud van de riolering gezamenlijk uit te gaan voeren, investeringen in de afvalwaterketen af te stemmen en te streven naar één

Wim Burgering

waterketenfactuur voor de burger. Vorig jaar volgde pas een dergelijke feitenonderzoek voor het hele land.

Nu moeten de Gelderse regio's zelf initiatieven gaan nemen op het gebied van samenwerking. Tijdens het symposium op 17 februari zouden de zes regio's presentaties geven, maar daarvan waren er slechts twee te zien: van de regio Noord-Veluwe en de stadsregio Arnhem-Nijmegen. Het betreft vooral samenwerking op het gebied van een grondwatermeetnet en gezamenlijke meet- en monitoringsprogramma's.

Gelderland neemt dus wel het voortouw in een verdergaande samenwerking in de (afval)waterketen. Landelijke zaken als de benchmark rioleringszorg, het aanstellen van waterambassadeurs en de keuze voor de zuiveringskring als vertrekpunt voor samenwerking vinden hun oorsprong in deze provincie.

Het grote probleem in de toekomst blijft de bereidheid van de gemeenteambtenaren om mee te werken aan samenwerking. In een tijd waarin menige ambtenarenbaan onder druk staat, krijgt het nadenken over samenwerken met ambtenaren van andere organisaties niet de hoogste prioriteit. Dat het denken over samenwerken in de waterketen een zaak van onderaf aan opbouwen zou zijn, zoals menigeen in Arnhem beweerde, lijkt tegengesproken te worden door de ambtenaren die juist vinden dat de samenwerking hen door de bestuurders opgelegd wordt. Gedeputeerde Keereweer kon ook niet verbloemen dat de komst van een waterketenbedrijf in Gelderland voorlopig nog niet

aan de orde is. "Dat kost tijd en veel overtuiging". Ina Adema (VNG) noemde dit jaar daarentegen het jaar van de doorbraak. Een noodzakelijke doorbraak, omdat bij het uitblijven van concrete samenwerking tussen gemeenten en waterschappen het Rijk die samenwerking wettelijk gaan regelen. Ook in het concept-Bestuursakkoord Water, dat sinds afgelopen week intern bij de waterschappen ter behandeling ligt, gaan de betrokken partijen uit van structurele samenwerking om de benodigde bezuiniging te behalen. Ger Verwolf (Unie van Waterschappen) riep als enige daarbij de drinkwaterbedrijven op ook mee te doen en hun ervaringen op het gebied van samenwerking van de laatste jaren in te brengen bij de gemeenten en waterschappen.

Volgens Annemarie Moons (Vallei & Eem) kunnen de gemeenten en waterschappen zonder samen te werken het noodzakelijke werk niet goed uitvoeren. Zij vroeg wel expliciet aandacht voor de personele kwetsbaarheid van veel kleine gemeenten. Tussen de benodigde en beschikbare personeelsformatie zit volgens haar een verschil van ongeveer 40 procent. De gemeenteambtenaren in kwestie kunnen uitsluitend het dagelijkse beheer en onderhoud plegen. Zij hebben geen tijd om vooruit te kijken. Toch bleef ze optimistisch. "Bij vertrouwen in elkaar kunnen de gemeenten en waterschappen heel veel bereiken."

(foto's: Rien Hokken).